

ЛІТЕРАТУРА

1. Каменецкайте Н.Л. Синонимы в английской фразеологии. – М., 1971. – 367с.
2. Леонтьева Т. В. Интеллект человека в зеркале “растительных” метафор // Вопросы языкознания. 2006. – № 5. – С. 57–77.
3. Редін П.О. Типи системних зв'язків фразеологічних одиниць у мові // Мовознавство. – 1994. – № 4-7. – С. 50-52.

Боровська Марія,

студентка 4 курсу ФДССО

Науковий керівник: **Ю.П. Прядко**, к.філол.н., ст. викл.(БДПУ)

**ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ТОПОНІМІВ
УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ**

Переклад власних назв, у тому числі топонімів, а також найменувань організацій, товарних знаків, прізвиськ тварин, імен казкових персонажів тощо – одна з найсерйозніших і недостатньо розроблених перекладацьких проблем. Методологічною базою перекладацької ономастики є загальнотеоретичні і методичні положення, розроблені у наукових працях Е. Верещагіної, В. Костомарова, Т. Томахіна тощо.

Диференційний підхід до даної проблеми був запропонований Д. Єрмоловичем. Головною науково-теоретичною заслугою розвідок цього дослідника є розробка передумов розвитку окремого напрямку у лінгвістичній теорії перекладу – перекладознавчої ономастики як наукової основи для регламентації практичних перекладів [2, 3].

Науковці, перекладачі, журналісти та люди інших спеціальностей стикаються з проблемою передачі іменників засобами іншої мови щодня і вирішують їх кожен різними способами, оскільки на даний момент немає надійних ономастичних словників та загальноприйнятих сталих інструкцій для передачі власних назв на іншу мову. Як результат, наявність місця для самодіяльності.

Актуальність цього питання очевидна, якщо брати до уваги стрімкі геополітичні зміни у світі. Крах існуючих держав, поява нових територіально-державних утворень, мобільність населення і пов'язана з цим необхідність у великій кількості документів із зазначенням імені та назви території, регіону, країни іноземною мовою призводять до необхідності стандартизувати прийоми перекладу власних назв.

При перекладі власних назв, у тому числі й топонімів, на іншу мову використовують різноманітні принципи, як от, принцип графічної подібності або транслітерації, принцип фонетичної подібності або транскрипції, транспозиції та калькування.

Зупинимося на кожному з цих принципів більш детальноше.

1) Принцип графічної подібності (транслітерація).

Принцип транслітерації найчастіше застосовують, коли користуються загальною графічною основою писемності. Ця практика прийнята в більшості країн, де вживається **латиниця**. «У західноєвропейських мовах

топоніми, запозичені з однієї мови в іншу, як правило, не змінюють правопис: так зручніше читачам, які завдяки цьому підходу можуть легко орієнтуватися в будь-яких письмових джерелах [2, с. 112]. Отже, головна перевага цього принципу – письмовий варіант топоніма не спотворюється, його носій має універсальну, незалежну від мови ідентифікацію. Однак є і недолік, який полягає у тому, що ті, хто говорять іншою мовою, часто не можуть визначити за написанням вимову іншомовного топоніму.

2) Принцип фонетичної подібності (транскрипція). Цей принцип є головним сучасним принципом передачі топонімів на інші мови [1, с. 125]. Сучасна перекладацька практика виробила принцип практичної транскрипції: поєднання принципу транслітерації з транскрипцією. Завдяки елементам транслітерації легше відновити первинну форму топоніма мовою оригіналу.

До елементів транслітерації в практичній транскрипції топонімів з англійської мови на українську відносяться: 1) передача подвійних приголосних подвійними (Derry – Дери, Nottingham – Нотингем хоча, в англійській мові подвійні приголосні читаються як одна); 2) передача ненаголошеної голосної відповідною буквою (Belfast – Белфаст, Bristol – Бристол, Chester – Честер, Coventry – Ковентри, де «а», «о» та «е» відповідають нейтральному звуку) і деякі інші.

3) Транспозиція. Цей принцип полягає в тому, що власні назви в різних мовах, які відрізняються за формою, але мають загальне лінгвістичне походження, використовуються для передачі подібних явищ.

4) Калькування. Це відтворення не звукового, а комбінаторного складу слова або словосполучення, коли складові частини слова – морфеми, або фрази – лексеми замінюються відповідними елементами мови, на яку перекладають. Калькування як перекладацький прийом став основою для великої кількості різноманітних запозичень у процесі міжкультурної комунікації в тих випадках, коли транслітерація була неможлива через такі причини, як естетичні, чи смислові.

Таким чином, в умовах постійного контактування і взаємодії культур, переклад є джерелом інформації, що розкриває своєрідність культурних цінностей, звичаїв і традицій та сприяє взаєморозумінню. Переклад є лінгвокультурним процесом. З одного боку, він передбачає мовну діяльність, а з іншого, служить цілям міжкультурної комунікації, що забезпечує взаєморозуміння учасників комунікативного акту, які належать до різних національних культур. Для того, щоб комунікативне завдання було виконано (в контексті нашого дослідження – переклад географічних назв), перекладачеві необхідно знати особливості перекладу певного типу тексту і способи досягнення адекватного перекладу, щоб досягти бажаного впливу з урахуванням особливостей сучасної лінгвокультурної ситуації. Вибір тієї або іншої передачі власних імен, щоб зберегти певну семантику, тобто вибір транслітерації, транскрипції, транспозиції чи калькування, обґрунтовується традицією, на яку не можуть не зважати перекладачі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белецкий А. А. Лексикология и теория языкознания (ономастика) / А. А. Белецкий. – Киев, 1972. – 232 с.

2. Ермолович Д. И. Имена собственные на стыке языков и культур / Д. И. Ермолович. – М. : Валент, 2001. – 200 с.

3. Ермолович Д. И. Имена собственные : теория и практика межъязыковой передачи / Д. И. Ермолович. – М. : Р. Валент, 2005. – 416 с.

Брова Світлана,
магістрантка 2 курсу
факультету філології та соціальних комунікацій
Наук. керівник: **Л. О. Алексєєва,** к.пед.н., доцент (БДПУ)

ФРАЗЕОЛОГИЗМЫ С ПРОТИВОПОСТАВЛЕНИЕМ: ОСОБЕННОСТИ СЕМАНТИКИ

Лингвисты трактуют фразеологию как науку о фразеологических единицах, то есть об устойчивых сочетаниях слов с осложненной семантикой, не образующихся по порождающим структурно-семантическим моделям переменных сочетаний [3, с. 38]. В круг исследований фразеологии входят только фразеологические единицы, в разных источниках именуемые по-разному: «устойчивые сочетания», «неразложимые сочетания», «неизменные выражения», то есть тесные единства, состоящие из нескольких слов и выражающие целостное понятие. Изучение особенностей фразеологических единиц, проблем классификации фразеологизмов, особенностей их семантики связано с научными трудами В. Бабайцевой, В. Белошапковой, В. Лебединской, Ю. Неупокоевой, О. Фроловой, А. Чепасовой.

Актуальность статьи заключается в том, что противопоставление активно используется на всех языковых уровнях, поскольку позволяет кратко и образно передать мысль, описать какое-либо явление, дать ему оценку. Эта категория продуктивна во фразеологии, где с ее помощью лаконично и образно передается аккумулированное народное знание, создается афористическое произведение искусства. **Цель** научной работы – проанализировать фразеологизмы с противопоставлением: знаменательные (предметные, процессуальные, качественно-обстоятельственные, призначные, количественные, модально-междометные, местоименные), определить особенности семантики.

Методы исследования – лингвистическое описание языковых фактов, структурно-семантический метод.

При анализе фразеологизмов с противопоставлением мы используем классификации лингвистов В. Лебединской, Ю. Неупокоевой, А. Чепасовой, выделяющих знаменательные (предметные, процессуальные, качественно-обстоятельственные, призначные, количественные, модально-междометные, местоименные) и служебные фразеологизмы.

Фразеологизмы, обозначающие предмет, объединяются в класс предметных. Можно выделить субкатегории предметных фразеологических единиц с противопоставлением: 1) фразеологизмы, обозначающие одно лицо; 2) фразеологизмы, обозначающие несколько лиц; 3) фразеологизмы, обозначающие абстрактные, отвлеченные понятия.